

Základné informácie o živej prírode Cerovej vrchoviny

Popri formách mladého vulkanického reliéfu Cerová vrchovina je pozoruhodná výskytom vzácnej a ohrozenej flóry a fauny.

Asi dve tretiny vrchoviny pokrývajú lesy. V najnižších polohách sa vyskytujú lesy dubového vegetačného stupňa. Rastie tu spoločenstvo hrabových dúbrav (Carpineto – Quercetum). Stromový porast tvoria *Quercus petraea* (dub zimný), *Q. cerris* (dub cerový), *Carpinus betulus* (hrab obyčajný), *Robinia pseudoacacia* (agát biely). V krovinnom podrade sa vyskytujú *Corylus avellana* (lieska obyčajná), *Crataegus* sp. (hloh) a *Cornus mas* (drieň obyčajný). Spoločenstvo drieňových dúbrav (Corneto – Quercetum) má len ostrovčekovité rozšírenie. Rastie na suchých kamenitých svahoch lesostepného charakteru s drevinami *Quercus pubescens* (dub plstnatý), *Q. petraea* (dub zimný), *Acer campestre* (javor poľný) a krovunami *Cornus mas* (drieň obyčajný), *Ligustrum vulgare* (zob vtáčí) a *Robinia pseudoacacia* (agát biely). V lesoch dubového vegetačného stupňa rastie v pod-raste *Lychnis coronaria* (kukučka vencová), *Scilla bifolia* (scila dvojlistá), *Anthericum ramosum* (jagavka konáristá) aj vzácny *Colutea arborescens* (mechúrník stromovitý).

Lesy bukovo-dubového stupňa zaberajú najrozsiahlejšie plochy územia, a to prevažne na svahoch rôznych sklonov a expozícií. Spoločenstvo bukových dúbrav (Fageto – Quercetum) tvoria *Fagus sylvatica* (buk lesný), *Quercus petraea* (dub zimný), *Q. cerris* (dub cerový), *Carpinus betulus* (hrab obyčajný), *Acer platanoides* (javor mliečny) a kroviny *Ligustrum vulgare* (zob vtáčí), *Crataegus* sp. (hloh) a *Corylus avellana* (lieska obyčajná). V bylinnom podrade nájdeme zákonom chránené druhy z čalade Orchidaceae (vstavačovité).

Dubovo-bukový vegetačný stupeň zasahuje do najvyšších partií, ale pokrýva aj chladnejšie, severne exponované svahy nižších polôh.

V spoločenstve dubových bučín (Querceto – Fagetum) prevláda *Fagus sylvatica* (buk lesný) nad *Quercus petraea* (dub zimný), *Tilia* sp. (lipa), *Cerasus avium* (čerešňa vtáčia), *Acer platanoides* (javor mliečny) a *Carpinus betulus* (hrab obyčajný). Bučiny (Faagetum pauper) rastú v chladných úžľabinách vo výške okolo 500 m n. m. V bukových porastoch sa vyskytuje aj *Quercus petraea* (dub zimný).

Bukový stupeň má izolovaný výskyt. Je to spoločenstvo typických bučín (Fagetum typicum) na chladných a vlhkých svahoch a na ich úpätiach. V porastoch prevláda buk lesný s ojedinelým výskytom duba a javora.

V lesoch Cerovej vrchoviny popri srnčej, diviačej a jelenej zveri a umelo vysadenom muflónovi sa stretávame aj s mäsožravcami, napr. s *Vulpes vulpes* (líška hrdzavá), *Felis silvestris* (mačka divá), *Meles meles* (jazvec lesný) a *Martes martes* (kuna lesná). Lesné prostredie je bohaté na druhy vtáctva.

V minulosti odlesnené plochy sa premenili na pastvy, lúky a ornú pôdu. V extrémnejších polohách, na južných slnečných a suchých svahoch sa vytvorili spoločenstvá trávnatých stepí a po obvodoch brál a skalných výbežkov spoločenstvá lesostepí. Ide o xerothermné spoločenstvá s *Pulsatilla pratensis* (poniklec lúčny), *P. grandis* (poniklec veľkokvetý), *Iris pumila* (kosatec nízky), *Chrysopogon gryllus* (zlatofúz južný) a *Stipa* sp. (kavyle). V mnohých prípadoch predstavujú genofondové plochy. Súčasne sú vhodným biotopom pre teplomilný hmyz, ale sú tu bežné aj niektoré medzinárodne chránené druhy

vtákov. V plytkých údoliach v minulosti vyrástli poľnohospodárske usadlosti – pustý – s typickými vahadlovými studňami a svojskou vidieckou architektúrou. Celý komplex, prírodné prostredie a prvky ľudskej činnosti dávajú krajine Cerovej vrchoviny osobité čaro svojráznosti a výnimočnosti.